

Norges vassdrags-og energidirektorat v/Anders Kvaløy Olsen

Administrativ høringsuttalelse – søknad om flytting av vannuttak og utvidelse av Søfferud kraftverk

Søndre Land kommune viser til høring av søknad fra Gudbrand Søfferud om tillatelse etter vannressursloven til å flytte vannuttaket til Abbotjern og utvide Søfferud kraftverk fra 20 kW til 130 kW. Tiltaket omfatter blant annet etablering av om lag 1 700 meter rørgate fra Abbotjern til kraftstasjonen.

Kommunen har i forbindelse med egen oppfølging av området registrert at det er gjennomført omfattende terrenginngrep og anleggsarbeider knyttet til den omsøkte utvidelsen. På bakgrunn av dette fattet kommunen 2. juli 2025 vedtak om pålegg om stans og opphør med øyeblikkelig virkning etter plan- og bygningsloven §§ 32-3 og 32-4. Kommunen varslet samtidig politiet om mulig ulovlige forhold.

Kommunen legger til grunn at de faktiske forholdene på stedet må inngå i NVEs samlede vurdering av saken.

Bakgrunn og faktaopplysninger

Kommunens befarings- og dokumentasjon viser at det er etablert en rørgatetrasé med en samlet lengde på om lag 1 554 meter. Det er registrert flere terrenginngrep langs traséen med et samlet berørt areal på over 22 000 m².

Kommunen konstaterte i juli 2025 at det ble utført gravearbeider, terrenginngrep og etablering av anleggsvei uten at kommunen kunne se at nødvendige tillatelser etter plan- og bygningsloven forelå. Dette var bakgrunnen for stansvedtaket.

Samtidig fremgår det av søknaden at det planlegges vannuttak fra Abbotjern med svært begrenset minstevannføring. Det er opplyst at det foreslås minstevannføring på 2 l/s i sommerhalvåret.

Videre har både Statsforvalteren og Vannområde Randsfjorden påpekt manglende kunnskap om naturmangfold og vannmiljø i det berørte vassdraget. Det er også reist spørsmål om konsekvensene for økologisk tilstand og forholdet til vannforskriften.

Rettslig grunnlag

Søknaden behandles etter vannressursloven § 8. Konesjon kan bare gis dersom fordelene ved tiltaket overstiger skader og ulemper for allmenne og private interesser.

Ved behandling av søknaden skal det også legges vekt på:

- naturmangfoldloven §§ 8–12
- vannforskriften
- føre-var-prinsippet

- kravet til kunnskapsgrunnlag
- samlet belastning på økosystemet

Forvaltningsloven § 17 stiller krav om at saken skal være så godt opplyst som mulig før vedtak treffes.

Kommunens vurdering av betydningen av at tiltaket langt på vei synes å være gjennomført

Kommunen er kjent med at ulovlig igangsatte tiltak ikke nødvendigvis avskjærer etterfølgende konsesjonsbehandling etter vannressursloven.

Kommunen mener likevel at det vil være uheldig dersom allerede gjennomførte arbeider indirekte påvirker vurderingen av om konsesjon skal gis. NVE bør derfor behandle søknaden som om tiltaket ikke allerede var etablert.

Det at vesentlige deler av den omsøkte infrastrukturen er bygget før endelig konsesjonsbehandling ble igangsatt, må etter kommunens syn ikke medføre at tiltakshaver oppnår en faktisk fordel ved behandling av konsesjonssøknaden.

Dersom NVE kommer til at konsesjon ikke skal gis, må direktoratet også ta stilling til behovet for tilbakeføring eller andre avbøtende tiltak.

Mangelfullt kunnskapsgrunnlag

Kommunen vurderer at kunnskapsgrunnlaget knyttet til vannmiljø, akvatisk naturmangfold og økologiske funksjoner i bekkesystemet fremstår mangelfullt.

Både Vannområde Randsfjorden og Statsforvalteren har påpekt at det foreligger begrenset miljøkunnskap om vassdraget, og at eksisterende registreringer ikke gir et tilstrekkelig grunnlag for å vurdere konsekvensene av tiltaket.

Kommunen deler denne vurderingen.

Etter kommunens syn er det ikke dokumentert at virkninger for fisk, bunndyr, vannlevende organismer og økologien nedstrøms Abbotjern er tilstrekkelig kartlagt.

Vannforskriften

Vannområde Randsfjorden har reist spørsmål om tiltaket kan medføre redusert miljøtilstand i vannforekomsten og dermed aktualisere vurdering etter vannforskriften § 12.

Kommunen mener dette er et sentralt spørsmål som må avklares før det kan tas stilling til søknaden. Det fremstår uklart om omsøkt vannuttak og redusert vannføring på deler av bekkestrekningen kan påvirke muligheten for å oppnå eller opprettholde miljømålene etter vannforskriften.

Minstevannføring

Kommunen støtter vurderingene fra Statsforvalteren og Vannområde Randsfjorden om at det bør fastsettes en reell og kontinuerlig minstevannføring dersom det gis konsesjon.

På bakgrunn av de opplysningene vi har fremstår foreslått minstevannføring som svakt begrunnet. Kommunen kan ikke se at det er dokumentert at omsøkt vannslipp er tilstrekkelig for å opprettholde nødvendige økologiske funksjoner i vassdraget.

Om betydningen av ulovlig gjennomførte arbeider før konsesjonsbehandling

Søndre Land kommune finner grunn til særskilt å kommentere at vesentlige deler av det omsøkte tiltaket synes å være gjennomført før nødvendig konsesjonsbehandling er avsluttet. Kommunens dokumentasjon viser at det er etablert en rørgatetrasé på om lag 1 554 meter med tilhørende terrenginngrep over et betydelig areal. Dette var bakgrunnen for kommunens stansvedtak etter plan- og bygningsloven.

Kommunen legger til grunn at spørsmålet om konsesjon fortsatt kan behandles etter vannressursloven selv om tiltaket helt eller delvis er gjennomført. Samtidig mener kommunen at de utførte arbeidene

ikke kan tillegges vekt som argument for å innvilge søknaden eller for å redusere kravene til dokumentasjon og utredning.

Etter kommunens syn vil det være uheldig dersom omfattende inngrep som er gjennomført uten endelig avklaring av konsesjonsspørsmålet, skaper et faktisk eller økonomisk press i den videre behandlingen av saken. En slik praksis kan svekke tilliten til konsesjonssystemet og bidra til at tiltakshavere oppnår fordeler gjennom å etablere irreversible fysiske forhold før myndighetene har tatt stilling til om tiltaket kan tillates.

Kommunen ber derfor NVE legge til grunn at søknaden må vurderes som om de aktuelle arbeidene ikke var utført. Vurderingen av allmenne interesser, naturmangfold, vannmiljø, landskap og samfunnsmessige konsekvenser må foretas uavhengig av allerede påløpte kostnader og gjennomførte anleggsarbeider.

Dersom NVE kommer til at vilkårene for konsesjon ikke er oppfylt, legger kommunen til grunn at direktoratet også vurderer behovet for tilbakeføring, restaurering eller andre avbøtende tiltak for de inngrep som allerede er utført.

Kommunen vil videre understreke at saken reiser et prinsipielt spørsmål om etterlevelse av konsesjons- og tillatelsesregimet for vassdragstiltak. Det er viktig at den videre behandlingen tydelig signaliserer at gjennomføring av tiltak før nødvendige tillatelser foreligger skjer for tiltakshavers egen risiko, og ikke kan forventes å påvirke utfallet av den etterfølgende konsesjonsvurderingen.

Konklusjon

Søndre Land kommune mener at saken slik den foreligger ikke er tilstrekkelig opplyst til at det bør gis konsesjon nå.

Kommunen anbefaler at NVE:

- innhenter et bedre faglig grunnlag om naturmangfold, vannmiljø og økologiske konsekvenser
- foretar en grundig vurdering etter vannforskriften § 12
- vurderer samlet belastning på vassdraget etter naturmangfoldloven §§ 8–12
- vurderer betydningen av at omfattende terrenginngrep og rørgatetrasé allerede er etablert
- avklarer hvilke tilbakeførings- eller avbøtende tiltak som vil være aktuelle dersom konsesjon ikke gis

På nåværende grunnlag frarår Søndre Land kommune at det gis konsesjon til den omsøkte utvidelsen før ovennevnte forhold er nærmere utredet og vurdert.

Med hilsen

Morten Løkken
avdelingsleder

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Kopi til

INNLANDET FYLKESKOMMUNE

Postboks 4404

Bedriftssenteret

2325

HAMAR

Kopi til

STATSFORVALTEREN I

INNLANDET

Vannområdet Randsfjorden

Postboks 987

2604

LILLEHAMMER

Mottakere

NORGES VASSDRAGS- OG

ENERGIDIREKTORAT (NVE)

Postboks 5091 Majorstua

0301

OSLO